

236096

การรับรู้ตนเองและทักษะชีวิตของเด็กวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอช ไอ วี จากครอบครัวมารดา
และมารับยาต้านไวรัสที่โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

รักษนก ปวงจักร์ทา

ศาสตราจารย์สุภาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สิงหาคม 2554

b00247128

236096

การรับรู้ตนเองและทักษะชีวิตของเด็กวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอช ไอ วี จากครอบครัวมารดา
และมารับยาต้านไวรัสที่โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

รักษนก ปวงจักร์ทา

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
สิงหาคม 2554

การรับรู้ตนเองและทักษะชีวิตของเด็กวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอชไอวีจากครรภ์มารดา
และมารับยาต้านไวรัสที่โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่

รักษนก ปวงจักร์ทา

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ

ทันตแพทย์ ดร.สุรสิงห์ วิสสุตรัตน

.....กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ ตวงรัตนพันธ์

.....กรรมการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร ไชยประสิทธิ์

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร ไชยประสิทธิ์

4 สิงหาคม 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศศิธร ไชยประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมการค้นคว้าแบบอิสระ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่อง ตลอดจนช่วยชี้แนะแนวทางอันเป็นคุณประโยชน์ต่อการค้นคว้าแบบอิสระ และให้ กำลังใจแก่ผู้ศึกษาด้วยดีตลอดมา จนการค้นคว้าแบบอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ และขอกราบ ขอบพระคุณทันตแพทย์ ดร.สุรสิงห์ วิศรุตรัตน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ ดวงรัตนพันธ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ จนการค้นคว้าแบบอิสระนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลนครพิงค์ แพทย์หญิงสุภาวรัชต์ กางนะวนิชย์ พยาบาลแผนกผู้ป่วยเด็กนอกและเจ้าหน้าที่ศูนย์เอช ไอ วี โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือมาโดยตลอด ขอขอบคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านที่ให้ความ ร่วมมือและเสียสละเวลาในการให้ข้อมูลสำหรับการสัมภาษณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อจันทร์วรรณ คุณแม่บัวจม ปวงจักร์ทา รวมทั้งญาติพี่น้องทุกท่านที่ให้ความรัก ความห่วงใยและเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณ เพื่อนนักศึกษาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ 6 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือและเป็น กำลังใจเสมอมาอันเป็นประสบการณ์ที่มีค่ายิ่งตลอดระยะเวลาในการศึกษา และขอขอบคุณทุกท่าน ที่ผู้ศึกษาไม่สามารถเอ่ยนามให้ครบถ้วนในที่นี้ที่มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนและเป็นกำลังใจ ผู้ศึกษาขอขอบพระ โยชน์อันเกิดจากการค้นคว้าแบบอิสระนี้ ให้แก่คุณพ่อ คุณแม่ และคณาจารย์ผู้ ซึ่งประสิทธิประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษาและทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในความสำเร้งนี้

รักชนก ปวงจักร์ทา

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ	การรับรู้ตนเองและทักษะชีวิตของเด็กวัยรุ่นที่ติดเชื้อ เอช ไอ วี จากครอบครัวมารดาและมารับขาด้านไวรัส ที่โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่
ผู้เขียน	นางสาว รักชนก ปวงจักร์ทา
ปริญญา	สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ	ผศ. ดร. ศศิธร ไชยประสิทธิ์

บทคัดย่อ

236096

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ตนเองและทักษะชีวิตของเด็กวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอช ไอ วี จากครอบครัวมารดาและมารับขาด้านไวรัสที่โรงพยาบาลนครพิงค์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative study) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในเด็กวัยรุ่นที่ติดเชื้อเอช ไอ วี ซึ่งเป็นเด็กที่มีลักษณะทางด้านร่างกายปกติ จำนวน 5 ราย เป็นเพศหญิง 3 ราย และเพศชาย 2 ราย มีอายุระหว่าง 17 - 18 ปี

ผลการศึกษาพบว่า เด็กมีการรับรู้ตนเองในทางบวกและมีทักษะในการดำเนินชีวิตที่ดี เนื่องมาจากการเรียนรู้เกี่ยวกับเงื่อนไขและประสบการณ์ชีวิตตั้งแต่วัยเด็กผ่านทางบริบทด้านต่างๆ ได้แก่บริบททางด้านครอบครัวที่เด็กอาศัยอยู่ ได้แก่ พ่อแม่ ญาติ หรือสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้า ลักษณะของกลุ่มเพื่อนที่เด็กเลือกคบทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน บริบททางด้านชุมชนที่เด็กอาศัยอยู่ การสนับสนุนทางสังคม การได้รับการยอมรับจากชุมชน หรือสิ่งยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของเด็กมีส่วนช่วยเสริมสร้างการรับรู้ตนเองของเด็กและสร้างทักษะในการดำเนินชีวิตให้แก่เด็ก ทำให้เด็กสามารถใช้ชีวิตร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างปกติสุข นอกจากนี้เด็กยังรับรู้ถึงความเจ็บป่วยของตัวเองและการมีชีวิตอยู่ร่วมกับขาด้านไวรัส เด็กเห็นถึงความสำคัญของการกินยาต้านไวรัสอย่างถูกต้องตรงเวลาและต่อเนื่อง อีกทั้งเด็กยังรับรู้ว่าคุณเองนั้นเติบโตเป็นวัยรุ่นที่มีความต้องการเหมือนกับ

วัยรุ่นทั่วไป คือ ติดเพื่อน ชอบลองหรือการมีพฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ การสูบบุหรี่ การดื่มสุรา เป็นต้น แต่เด็กกลุ่มนี้ก็สามารถที่จะปฏิเสธเพื่อนในการทำพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวได้

นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกรายถึงแม้จะยอมรับสถานะการติดเชื่อของตนเองและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมได้เหมือนเด็กคนอื่น ๆ แต่ถึงลงไปเด็กทุกคนก็ยังมี ความวิตกกังวล ความเครียดและกลัวการถูกทอดทิ้งจากกลุ่มเพื่อนถ้าหากเพื่อนหรือบุคคลรอบข้างรับรู้ถึงสถานะการติดเชื่อของตนเอง

Independent Study Title Self Perception and Life Skills of Adolescent Growing up with Vertically HIV Infected and Received Antiretroviral Treatment at Nakormping Hospital, Chiang Mai

Author Ms. Rukchanok Peongjakta

Degree Master of Public Health

Independent Study Advisor Asst. Prof. Dr. Sasitorn Chaiprasitti

ABSTRACT

236096

The purpose of this study was to study the self perception and life skills of adolescent growing up with vertically HIV infected and received antiretroviral treatment at Nakormping hospital, Chiang Mai. Research design was qualitative study. Data were collected using in-depth interviews and nonparticipant observation in 5 normal physical appearing adolescents infected with HIV, 2 boys and 3 girls, age between 17 - 18 years old.

Results of the study revealed that children have self perception in a positive way and have good life skills that come from learning the conditions and life experiences since childhood through various contexts. Firstly, family context in which children lived with such as their parents, their relatives or orphanage home. Second, the characteristic of their friends at home and at school. Third, social context in which children live, social support, accepted by the community or a psychological anchor of the child help to strengthen children's self perception and life skills. The child can live a normal life with others people. Furthermore, children's perceptions about their illness and live with antiretroviral treatment made the children see the importance of taking antiretroviral drugs correctly, timeliness and continuity. The children perceived that they will growing up into adolescent who have needs like generally adolescent such as want to stay with

their friends, like to try and have risk taking behaviors such as smoking and drinking. However, within this group, the children can refuse their friend in the circumstances of risk.

In addition, we found that all participants accepted their HIV status and can participate in social activities like other children. Even if all participants have anxiety, stress and fear of being abandoned by friends, if their friends or neighbors get to know their HIV status.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
คำถามการวิจัย	5
ขอบเขตของการศึกษา	5
คำจำกัดความที่ใช้ในการศึกษา	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
โรคเอดส์ สถานการณ์โรคเอดส์ และผลกระทบจากการติดเชื้อเอช ไอ วี	9
วัยรุ่นและพัฒนาการของวัยรุ่น	13
การรับรู้ตนเอง (Self perception)	21
ทักษะชีวิต (Life skills)	26
กรอบแนวคิดในการศึกษา	31
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	32
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	33
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	33
การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง	34
การตรวจสอบข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	37
ตอนที่ 2 บริบทของชีวิตโดยรวมของกลุ่มตัวอย่าง	39
ตอนที่ 3 การรับรู้ตนเองและทักษะชีวิตผ่านตัวตน 5 แบบ	45
ตอนที่ 4 วิเคราะห์การรับรู้ตนเองและทักษะชีวิตของตัวตน 5 แบบ	68
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ	
สรุปและอภิปรายผลการศึกษา	76
ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ทำงานกับเด็กวัยรุ่นที่เติบโตมากับเชื้อเอช ไอ วี	79
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	79
เอกสารอ้างอิง	80
ภาคผนวก	86
ภาคผนวก ก เอกสารแนะนำโครงการวิจัย	87
ภาคผนวก ข แบบแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยสำหรับเด็กวัยรุ่น	91
ภาคผนวก ค แบบแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัยสำหรับผู้ปกครอง	93
ภาคผนวก ง แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก	95
ประวัติผู้เขียน	100

๘

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตารางนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกรณีศึกษา	39

สารบัญภาพ

รูป		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการศึกษา	31